

ОБРАЗОВАНИЕТО Е КЛЮЧЪТ КЪМ МИРА

ДОЦ. Д-Р ОЛГА СОРОКА

ЛВИВСКИ НАЦИОНАЛЕН УНИВЕРСИТЕТ "ИВАН ФРАНКО"
УКРАИНА

*„От 24 февруари рашистките окупатори са повредили или унищожили почти три хиляди образователни институции в Украйна.“
(Новини. 9 декември 2022)*

Винаги говорим много за важноста на образованието, посещаваме различни курсове, усъвършенстваме всякакви методи, въвеждаме иновации в образователния процес, заимстваме от тези, които са постигнали по-добри резултати.

Но дали разбираме наистина важноста на този процес?

Струва ми се, че в някакъв момент в порива да отговаряме на всякакви критерии сме позабравили същността му, и до голяма степен той се сведе до дресиране на знания – от планиране на програмата до тестово измерване на резултатите, а същността му се губи някъде между тях. Но всичко е поправимо...

През 2019 година Украйна прави огромна реформа в образованието на държавно ниво, с идеята да балансира тези неща. Това предизвика много трудности и дискомфорт за

всички участници в процеса – образователните институции, учителите, родителите, децата. Трябваше да се преобразуват класните стаи – да станат произведения на изкуството, учителите много бързо да се обучат да представят материал по друг начин, родителите да свикнат, че децата ще се обучават по друг начин, че няма да се принуждават да учат нещо насила, че нямат домашни, че играят в училището вместо „да учат“.

Минаха три години. Всичко горе-долу се балансира. Децата се промениха и промениха всички и всичко наоколо. Тази промяна беше много важна и не всички я приеха с радост. Порастването на качествено ново поколение свободни хора се оказа заплаха за сигурността на съседната държава-терорист – русия. Рано сутринта на 24 февруари 2022 година тя пълномащабно нападна Украйна като вече в първите дни детските градини, училища и университети са станали обекти на ракетните обстрели. От почти 3 хил. изстреляни ракети до лятото 2022 година – хиляда са улучили образователните институции. Някои са били сринати до корени, в някои са загинали хора...

Това обаче не спря учебния процес, не спря нито учителите, нито родителите, нито учениците – всичко се премести във виртуалното

пространство и в убежищата, помещенията се украсиха с цветя и усмивки и продължи там, всички повярваха в това, че нещо необикновено се случва, и с трепет и надежда продължиха обучението. Усетиха необикновеността на живо, убедиха се, че са ценни, че са необходими един на друг, че образованието приближава мира, че доброто и знанието трябва да победи.

Учили ли сте някога български език по време на сирени и бомбардировки в бомбоубежище?

Искали ли сте да си запазите приказното име, докато преподавателката ви се разпада на съставните си части от мъка и болка, а вие имате куража да си изисквате сугестопедичния курс по български език въпреки лудостта, която ви заобикаля? И дали това не е свързано с този Дух на Украйна, която се припознава в човеколюбието на сугестопедичната система и предизвикателствата на обучение, защото от него зависи живота, запазването на Духа и човекообраза, както и мира в света?

През 2014 година написах едно сугестопедично „Упражнение по перфект“, премисляно и преживявано дълго време, то се роди в самото на войната през 2014 година и чак сега малко по малко в бомбоубежището започвам да разбирам същността му.

Ето го:

Приятелю,
учил ли си някога български език?
Да? Не?
Ако не, знай, че си загубил много!
Никога не си чувал тази нежна мелодия?
Би ли искал да чуеш как звучи?
О, мили приятелю, знаеш ли каква красота е,
какъв звук, каква багра, какво богатство!

Не можеш да си представиш, нали?

Искаш ли да ти разкажа за него?

О, аз ще ти разкажа...

Този ритъм тупти в сърцето ми,
тази багра е в душата ми,
тази мелодия ме събужда всяка сутрин,
с нея заспивам, с нея обичам...

А ти все още не? Но искаш!?

О, мили мой приятелю,

питах ме по кой учебник да учиш?

Аз ще те посъветвам да бъде този,
по който съм учила аз,

Ще ти го покажа, но той не се продава...

Можеш да го видиш,

когато затвориш очите си,

когато отвориш сърцето си за любовта
и леко стъпиш на пръсти...

Слушай ритъма и го следвай...

Кой от ритмите?

Гледал ли си някога,

как се играе българско хоро?

Скок – подскок, скок – подскок....

Следвай ритъма.

Слушал ли си мелодиите

на гъдулка, гайда, кавал?

Чувал ли си извивките в мелодиите

на космическите гласове?

Те звучат в ритъма на езика,

те са неговият ритъм,

те задават темпото и създават

тази нежна музика на езика...

Искаш да си запишеш този ритъм?

Излез навън и погледни към планината,
гушна се в небето.

Виждаш ли високите върхове на боровете,
целуващи се с облачета?

Виждаш ли дълбоките долини,

прегърнали малките къщички с червените
покриви ?

Виждаш ли тази величествена гледка,
приличаща на кардиограма?

Можеш да си я препишеш...
Чудиш се как да я запишеш?
Никога не си писал на български?
Ама и аз съм добра...
Ти още не си учил буквите, не ги знаеш,
Извинявай, май те обърках...
Чакай, почакай малко.
Нали си виждал българските носии,
с пъстрите шевици и бродерии по тях,
Никога не си се вглеждал в тях,
В тези строго подредени кръстчета,
чертички, квадратчета, триъгълничета,
от частите на които се раждат
цели рисунки
с красиви цветя, листенца, месечинки...
Ако се вгледаш, ще разчетеш там
„Аз зная буквите и животът със знанието е
добър...“*
Записваш ли ги? Нали?
Не знаеш как да запишеш о-то?
Ходил ли си някога в Рила планина?
Къпал ли си се в Рилските езера?
Наблюдавал ли си небето от пещерата Божиите
очи?
Гледал ли си през тези очи?
Те са кръглички, като о-то,
като слънцето, като земята...
Вече пишеш? Виж колко е лесно?
Но се притесняваш,
че все още малко разбираш?
Бъди спокоен, това е лесна работа.
Я ми кажи...
Учил ли си някога думи с удоволствие
и лекота?
Не? Значи, точно сега е времето.
Вслушвай се... Гледай...
Усещай... Повтаряй...
Толкова е лесно!
Думите са като хората?
Те имат тяло, душа, аура,
Те са като дъгата
Те имат своите багри...
„Те са в тъжните песни

на Родопа планина,
извисяващи се в дълбокото звездно небе,
в протяжните мелодии на Тракия,
носени от уморените води на Марица
или в безбрежните вълни и чудни напеви
на жетварките в златна Добруджа...“**
Те са в приказките, разказани
от пенливите морски вълни,
в цветенцата на розите
от благоуханната Розова долина,
в силата на сливения вятър,
нежно галещ Сините камъни
Вглеждал ли си се в тях?
Те имат своята енергия.
Погледни ги, пипни ги,
помириши ги, усети ги,
почувствай ги, преживей ги,
заобичай ги, влюби се в тях...
Виж колко е лесно!
Знаеш ги без да си ги зубрил.
Те са в теб, те са част от теб,
те са ти...
Виждаш ли колко е лесен
българският език?
Той вече е част от теб...
Той е чудна мелодия,
излизаща от нежните струните на
прекрасната ти душа...
Питаш коя съм аз?
Аз съм пръстите на Господ,
леко докосващи се до тези струни.
Аз съм тук, за да могат струните
да се влюбят в мелодията...
Това е моето призвание...
Приятелю, пееш ли?
Влюбен си, нали?
Подозирал ли си някога
колко е красив този език?

*Разшифровка на първите букви от българската азбука

**Вдъхновено от учител по български език
Павлинка Левичкова

Илми Танер, 2 клас, ОУ "Г.С.Раковски", с. Сенокос, община Балчик, 2010 г.

Другите славянски народи намират,
че езикът ни е много „твърд“ ...
Наистина е такъв. Но какво от това?
За нас той е нежна музика!

Акад. Михаил Виденов

The other Slavic nations find
that our language is very "hard" ...
It really is. So what?
To us, it is soft music!

Acad. Mikhail Videnov

Приятелю,
учил ли **си** някога български език?
Да? Не?
Ако не, знай, че **си загубил** много!
Никога не **си чувал** тази нежна мелодия?
Би ли искал да чуеш как звучи?

О, мили приятелю, знаеш ли каква красота е,
какъв звук, каква багра, какво богатство!
Не можеш да си представиш, нали?
Искаш ли да ти разкажа за него?
О, аз ще ти разкажа...
Този ритъм тупти в **сърцето ми**,
тази багра е в **душата ми**,
тази мелодия ме събужда всяка сутрин,
с нея заспивам, с нея обичам...
А ти все още не? Но искаш!?

My friend,
Have you ever **studied** Bulgarian language?
Yes? No?
If not, you should know that **you've missed** a lot!
You've never **heard** this gentle melody?
Would you like to hear how it sounds?

Oh, my dear friend, do you know what a
beauty it is,
what a sound, what a colour, what wealth!
You cannot imagine, can you?
Do you want me to tell you about it?
Oh, I'll tell you ...
This rhythm beats in **my heart**
This colour is in **my soul**
this tune awakes me every morning,
with it I fall asleep, with it I love ...
And you - not yet? But you want to!?

О, мили мой приятелю,
питаш ме по кой учебник да учиш?
Аз ще те посъветвам да бъде този,
по който **съм учила** аз,
Ще ти го покажа, но той не се продава...
Можеш да го видиш,
когато затвориш **очите си**,
когато отвориш **сърцето си** за любовта
и леко стъпиш на пръсти...
Слушай ритъма и го следвай...
Кой от ритмите?
Гледал ли си някога,
как се играе българско хоро?
Скок – подскок, скок – подскок...
Следвай ритъма.
Слушал ли си мелодиите
на гъдулка, гайда, кавал?
Чувал ли си извивките в мелодиите
на космическите гласове?
Те звучат в ритъма на езика,
те са неговият ритъм,
те задават темпото и създават
тази нежна музика на езика...
Искаш да си запишеш този ритъм?
Излез навън и погледни към планината,
гушнала се в небето.
Виждаш ли високите върхове на боровете,
целуващи се с облачета?
Виждаш ли дълбоките долини,
прегърнали малките къщички с червените
покриви ?
Виждаш ли тази величествена гледка, приличаща
на кардиограма?
Можеш да си я препишеш...
Чудиш се как да я запишеш?
Никога **не си писал** на български?
Ама и аз съм добра...
Ти още **не си учил** буквите,
не ги знаеш,
Извинявай, май те обърках...
Чакай, почакай малко.
Нали си виждал българските носии,

Oh, my dear friend,
You're asking me by which textbook to study?
I would advise you to use the one
by which I **have learned**,
I'll show it to you, but it is not for sale ...
You can see it,
when you close **your eyes**,
when open **your heart** to love
and you gently tiptoe...
Listen to the rhythm and follow it ...
Which rhythm?
Have you ever **seen**
how Bulgarian horo is danced?
Hop-hop, hop-hop...
Follow the rhythm.
Have you heard the melodies
of the gadulka, bagpipe, kaval?
Have you heard the melody twinings
of the cosmic voices?
They sound in the rhythm of the language
they are its rhythm
they set the pace and create
this gentle music of the language ...
Do you want to put down this?
Go outside and look at the mountains,
cradling in the sky.
Do you see the high tops of
the pines, kissing with the clouds?
Do you see the deep valleys,
embracing the small houses with red
roofs?
Do you see this majestic view,
resembling a cardiogram?
You can write it down...
Wondering how to write it?
You've never **written** in Bulgarian?
Oh, I see...
You **have not studied** the alphabet characters yet,
you don't know them,
Excuse me, I must have confused you ...
Wait, wait a minute.
You've seen the Bulgarian costumes, haven't you,

с пъстрите шевици и бродерии по тях,
Никога не **си се вглеждал** в тях,
В тези строго подредени кръстчета, чертички,
квадратчета, триъгълничета,
от частите на които се раждат
цели рисунки
с красиви цветя, листенца, месечинки...
Ако се вгледаш, ще разчетеш там
„Аз зная буквите
и животът със знанието е добър...“*
Записваш ли ги? Нали?
Не знаеш как да запишеш о-то?
Ходил ли си някога в Рила планина?
Къпал ли си се в Рилските езера?
Наблюдал ли си небето
от пещерата Божиите очи?
Гледал ли си през тези очи?
Те са кръглички, като о-то,
като слънцето, като земята...
Вече пишеш? Виж колко е лесно?
Но се притесняваш,
че все още малко разбираш?
Бъди спокоен, това е лесна работа.
Я ми **кажи**...
Учил ли си някога думи с удоволствие
и лекота?
Не? Значи, точно сега е времето.
Вслушвай се... Гледай...
Усещай... Повтаряй...
Толкова е лесно!
Думите са като хората?
Те имат тяло, душа, аура,
Те са като дъгата
Те имат своите багри...
„Те са в тъжните песни
на Родопа планина,
извисяващи се в дълбокото звездно небе,
в протяжните мелодии на Тракия,
носени от уморените води на Марица
или в безбрежните вълни и чудни напеви
на жетварките в златна Добруджа...“**
Те са в приказките, разказани

with colourful embroidery patterns on them,
You've never **taken a closer look** at them,
at these highly ordered crosses,
bars, squares, triangles,
that give birth do
entire drawings
with beautiful flowers, leaves, moons...
If you look closer, there you will read
"I know the letters
and life with knowledge is good ..." *
Are you writing them down? Right?
I do not know how to write the "o"?
Have you ever been to the Rila mountain?
Have you bathed in Rila Lakes?
Have you watched the sky
from the God's Eyes cave?
Have you looked through those eyes?
They are roundish, like the "o",
like the sun, like the earth ...
Writing already? See how easy it is?
But you're worried
that you still understanding very little?
Rest assured, it's as easy as pie.
Tell me...
Have you ever studied words with pleasure
and ease?
No? So now is the right time.
Listen... Look ...
Feel... Repeat...
It's that easy!
Words are like people?
They have a body, soul, aura,
They are like the rainbow
They have their tints ...
"They are in the sad songs
of the Rhodope Mountains
soaring in the deep starry sky,
in the lingering melodies of Thrace
carried by the weary waters of the Maritsa
or in endless waves and wonderful tunes
of Harvesters in the gold Dobrudzha..." **
They are in the fairy tales, told

от пенливите морски вълни,
в цветенцата на розите
от благоуханната Розова долина,
в силата на сливенския вятър,
нежно галещ Сините камъни

Вглеждал ли си се в тях?

Те имат своята енергия.

Погледни ги, пипни ги,

помириши ги, усети ги,

почувствай ги, преживей ги,

заобичай ги, влюби се в тях...

Виж колко е лесно!

Знаеш ги без да **си** ги **зубрил**.

Те са в теб, те са част от теб,

те са ти...

Виждаш ли колко е лесен

българският език?

Той вече е част от теб...

Той е чудна мелодия,

излизаща от нежните струните на
прекрасната ти душа...

Питаш коя съм аз?

Аз съм пръстите на Господ,
леко докосващи се до тези струни.

Аз съм тук, за да могат струните
да се влюбят в мелодията...

Това е моето призвание...

Приятелю, пееш ли?

Влюбен си, нали?

Подозирал ли **си** някога

колко е красив този език?

Автор: Олга Сорока

Преводач: Йорданка Иванчева

*Разшифровка на първите букви от българската
азбука

**Вдъхновено от учител по български език

Павлинка Левичкова

by the foaming waves
in little flowers of roses
from the fragrant Rose Valley,
in the power of the Sliven wind,
gently caressing the Blue Rocks.

Have you seen yourself in them?

They have their energy.

Look at them, touch them,

smell them, sense them,

Feel them, experience them,

start loving them, fall in love with them ...

See how easy it is!

You know them without **having memorized** them.

They are inside of you, they are a part of you

they are yourself ...

See how easy

Bulgarian language is?

It is now a part of you ...

It is a wonderful melody,

coming from the delicate strings of
your lovely soul ...

You ask who I am?

I am the fingers of Lord,
gently touched these strings.

I'm here, so that the strings
may fall in love with the melody ...

This is my vocation ...

My friend, do you sing?

You're in love, aren't you?

Have you ever **imagined**

how beautiful this language is?

Author: Olha Soroka

Translator: Yordanka Ivancheva